

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

FORSKNING/STUDIE

Från global politik till lokal förändring

Att införa samhällssäkerhetsnormer i Sverige

Från global politik till lokal förändring – att införa samhällssäkerhetsnormer i Sverige

Tidsperiod: 2019-2022

Utförare: Utrikespolitiska institutet

Ansvarig: Forskare Elin Jakobsson

Kort sammanfattning: Denna rapport redovisar de viktigaste resultaten från ett forskningsprojekt finansierat av MSB. Projektet syftar till att förstå vad som underlättar respektive försvårar implementeringen av internationella normer på nationell nivå. Transport av farligt gods, katastrofriskreducing, cybersäkerhet och klimatdriven migration har fungerat som fallstudier i en svensk kontext.

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

MSB:s Kontaktpersoner: Susanne Hede, 010-2405543

Foto omslag: Pixabay

Tryck: DanagårdLiTHO

Publ. nr: MSB 2125 - december 2022

MSB har beställt och finansierat genomförandet av denna forskningsrapport (alt. studierapport). Författarna är ensamma ansvariga för rapportens innehåll.

Förord

Den här rapporten utgör en populärvetenskaplig sammanfattning av resultaten från ett postdoktoralt forskningsprojekt med titeln ”Translating Global Norms into National Action”. Projektet har finansierats av MSB och utförts vid Utrikespolitiska Institutet. Utgångspunkten för projektet är ett behov av att veta mer om vad som krävs för att internationella normer ska kunna implementeras på nationell nivå på ett ändamålsenligt sätt.

Fyra olika fallstudier inom området samhällssäkerhet har studerats och analyserats inom ramen för projektet: transport av farligt gods, katastrofriskreducering, cybersäkerhet samt klimatdriven migration. Rapporten redovisar slutsatserna från respektive fallstudie och gör avslutningsvis en sammantagen analys av de viktigaste insikterna från projektet som helhet. Kunskapen från projektet kan användas av alla aktörer som arbetar med implementering på nationell nivå – exempelvis vikten av en drivande aktör med rätt mandat, en gemensam förståelse för normens innehåll samt tillgänglighet av lämpliga styrmedel.

En viktig del av materialet för studien har utgjorts av intervjuer med tjänstemän och forskare med djup kunskap om respektive fall. Jag vill tacka alla som bidragit med sin tid, kunskap och erfarenhet för att hjälpa forskningen på detta område framåt. Jag vill även tacka alla kollegor i Sverige och internationellt som på konferenser och forskningsseminarier bidragit med kommentarer och granskning av de texter som producerats inom projektet. Slutligen vill jag rikta ett stort tack till MSB för möjligheten att få ägna mitt postdoktorala projekt till dessa viktiga och intressanta frågor.

Stockholm, 2022-11-23

Elin Jakobsson

Fil.dr., Utrikespolitiska Institutet

Innehåll

INLEDNING	5
ANALYS OCH METOD	5
INSIKTER FRÅN OLIKA NORMERS FRAMVÄXT OCH SPRIDNING	6
Transport av farligt gods.....	6
Katastrofriskreducering.....	8
Cybersäkerhet.....	9
Klimatdriven migration.....	11
SLUTSATSER	12
FÖRDJUPAD LÄSNING	13
REFERENSER	13

Inledning

Förvånansvärt lite forskning har ägnats åt att förstå vad som spelar roll för att internationella normer ska få en framgångsrik implementering på nationell nivå. En analys av samhällssäkerhetsnormer och dess implementering i Sverige visar på vikten av tydlighet i ansvarsfördelning, av en gemensam förståelse för normens syfte samt tillgänglighet av lämpliga styrmedel.

Alla politiska frågor innehåller en norm, det vill säga en värdering om vad som är rätt och fel och en standard för hur en viss grupp av aktörer ska bete sig och agera (Finnemore & Sikkink, 1998; Katzenstein, 1996). Den akademiska litteraturen kring normer har i flera decennier intresserat sig för hur normer växer fram, sprids och efterföljs. Förvånansvärt lite fokus har dock lagts på att förstå de mekanismer och faktorer som är avgörande för att kunna implementera normer som växt fram och accepterats på en internationell nivå i en nationell kontext.

Den här rapporten redovisar de viktigaste resultaten från ett tvåårigt postdoktoralt forskningsprojekt. Projektet har syftat till att öka kunskapen om vad som underlättar respektive försvårar nationell implementering av internationella normer. Mer specifikt har studien undersökt olika fall av samhällssäkerhetsnormer: transport av farligt gods, katastrofriskreducering och cybersäkerhet och dess implementering i en svensk kontext. Därtill har studien också undersökt normer kring klimatdriven migration och vad som har påverkat dess framväxt på den internationella politiska agendan.

Den nya kunskap om samhällssäkerhetsnormers implementering som genererats i detta projekt kan användas av alla aktörer som arbetar med att driva implementering på nationell nivå. Studien visar exempelvis på hur processen påverkas av aktörer, terminologi, samverkan, och tillgängliga policyalternativ vilket alla är områden som kan ses över av den som vill skapa en mer hållbar implementeringsprocess. Utöver värdet för policyskapare och tjänstemän bidrar även studien till den akademiska debatten om normspridning genom de empiriska studierna och genom skapandet av ett analytiskt ramverk som kan användas av andra normforskare i framtiden.

Analys och metod

Fallen som valts till denna studie (transport av farligt gods, katastrofriskreducering, cybersäkerhet och klimatdriven migration) hör alla till området samhällssäkerhet.

Även om urvalet och metoden ger möjlighet till viss jämförelse mellan fallen så har de framför allt valts för att ge kompletterande insikter om normimplementering.

Fallen har analyserats med olika teoretiska verktyg. I analysen av de tre första fallen har ett analytiskt ramverk, som tagits fram inom ramen för studien, guidat undersökningen. Ramverket fokuserar på fyra teman. Det första handlar om *aktörer*, de som på eget eller andras initiativ är ansvariga för att driva och styra implementeringen på nationell nivå. Det andra handlar om själva *normen* och dess innehåll, det vill säga huruvida normen är tydlig för alla inblandade och ifall den uppfattas som legitim. Det tredje temat handlar om *timing*, det vill säga huruvida externa händelser, av mer eller mindre dramatisk karaktär, ökar uppmärksamhet för normen och eventuellt påskyndar dess implementering. Det fjärde, och sista, temat belyser *strukturella faktorer* i implementeringen med fokus på plattformar för samarbete, diskussion och samverkan samt tillgängligheten av passande politiska styrmedel.

För fallet om klimatdriven migration har analysen fokuserat dels på hur politisk uppmärksamhet fungerar i så kallade ”smygande kriser” (på eng. ”creeping crises”, se exempelvis Boin et al., 2020) och dels förklarar hur en norm plötsligt kan ta ett stort steg framåt på den politiska agendan med hjälp av fördelaktiga omständigheter som sammanfaller vid en viss tidpunkt (det s.k. ”multiple streams”-ramverket, se Kingdon, 1984).

Materialet har i alla fyra fall varit skriftlig dokumentation så som rapporter, policydokument och lagtext samt djupintervjuer med tjänstemän och akademiker med djupgående kunskap och erfarenheter om respektive norms implementering. Materialet har kategoriserats och analyserats med kvalitativ textanalys som metod.

Insikter från olika normers framväxt och spridning

Här redogörs för de viktigaste insikterna från varje fallstudie med fokus på vad som vad som är underlättande respektive försvårande faktorer i varje fall. Avslutningsvis tydliggörs de sammantagna slutsatserna för ökad kunskap om acceptans och implementering av samhällssäkerhetsnormer.

Transport av farligt gods

Normer kring transport av farligt gods kretsar kring tre centrala faktum. För det första att en del gods har större potential för att orsaka olyckor och skada när de transporteras än när de ligger stilla, dels på grund av den inverkan som rörelse och förflyttning har på godset, men även att en del varor utgör en potentiell risk i stora

mängder till skillnad från i små. För det andra att inte bara godset eller det enskilda transportfordonet utan även människor, miljö och infrastruktur i omgivningen påverkas i det fall en olycka sker. För det tredje att många transporter av farligt gods sker över landsgränser vilket gör att flera länder måste ha samma standarder för att transporten ska vara säker. Normen i sig handlar alltså om att minimera konsekvenserna för människor och miljö av potentiella olyckor vid transport av farligt gods genom beteendestandarder kring hur sådant gods ska märkas, packas, fraktas och bevakas.

Normer om transport av farligt gods formaliserades inom FN-systemet redan på 1950-talet genom rekommendationer från Committee of Experts on the Transport of Dangerous Goods tillsatt av FN:s Ekonomiska och Sociala Råd (ECOSOC). Detta forskningsprojekt har fokuserat särskilt på transport av farligt gods på väg (till skillnad från transport på järnväg, sjö och flyg) och specifika regleringar gällande farligt gods vid landtransport, ADR-överenskommelsen, togs fram av FN:s ekonomiska kommission för Europa (UNECE) 1957 och Sverige anslöt sig 1974. Trots att dessa normer växte fram och formaliserades i det internationella systemet redan på 1950-talet så var det först 1982 som Sverige antog den första nationella lagen om transport av farligt gods (med en uppdatering 2006), även om ett antal föreskrifter hade reglerat området före dess. Jämfört med de andra fallen i studien är dock transport av farligt gods mycket långtgående formaliserat och implementerat.

Intervjupersonerna i denna studie menar att normer om transport av farligt gods idag efterlevs och är väl etablerade i den svenska kontexten. Efter decennier av implementeringsarbete och lagstiftning finns idag ett moget system som ”bara rullar på” och som justeras vartefter i samråd med den internationella nivån. I övrigt har analysen av detta fall resulterat i följande centrala slutsatser:

För det första har det funnits en ledande aktör och plattform för arbetet i MSB. Detta har underlättat särskilt på senare år efter MSB:s bildande 2009, innan dess var ansvaret fördelat över fler myndigheter.

För det andra har en stor del av normimplementeringsarbetet i detta fall handlat om att förenkla ett spretigt, omfattande och överlappande regelverk. Ju mer detta har förenklats och strömlinjeformats, desto lättare har det varit att följa reglerna.

För det tredje så är normer om transport av farligt gods huvudsakligen tekniska till sin natur och intervjumaterialet pekar mot att normerna har mött relativt lite motstånd i implementeringsprocessen. Förutom att normen har kopplats samman med redan etablerade normer om skydd för människors liv och hälsa har den också kopplats samman med fri rörlighet av varor och arbetskraft vilket har ökat den upplevda legitimiteten för normen.

Katastrofriskreducering

Den normativa diskussionen om katastrofriskreducering handlar om att fokusera på förebyggande åtgärder för att reducera risker i stället för att endast hantera konsekvenserna av katastrofer när de inträffar. Den internationella diskussionen om riskreducering har funnits i FN-systemet i flera decennier och formaliserats i tre internationella ramverk: the Yokohama Strategy for a Safer World från 1994, the Hyogo Framework for Action från 2005 och the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction från 2015. Sendairamverket är betydligt bredare än sina föregångare i den meningen att det innefattar fler risker. Exempelvis täcks även biologiska, hälsorelaterade och teknologiska risker i Sendairamverket, även om naturolyckor fortfarande spelar en central roll. Än mer viktigt är dock att Sendairamverket är betydligt mer specificerat än tidigare ramverk och innehåller inte bara sju mål för katastrofriskreduceringsarbetet utan uppmanar även länderna att utveckla indikatorer utifrån vilka varje land ska rapportera sin måluppfyllelse till FN.

På svensk nivå fungerar MSB som nationell kontaktpunkt för Sendairamverket vilket innefattar att vara en brygga mellan FN, framför allt United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR), och nationella aktörer så som kommuner, länsstyrelser, städer och organisationer samt att driva och stödja olika samverkansgrupper kring Sendairamverkets implementering. En nationell plattform för diskussion och implementering etablerades dock redan för implementeringen av Hyogo Framework for Action från 2005, Sendai:s föregångare. Plattformen togs dock bort när Sendairamverket började gälla med syftet att den skulle flyttas över till samverkansområdena för krisberedskap. Den ursprungliga tanken var att samordna dessa diskussioner och undvika stuprörspolitik. Dock visar intervjumaterialet på att diskussionerna om Sendairamverket och dess implementering ”försvann” bland andra frågor i denna struktur. Med åren har den gamla plattformen återuppstått i nya former, bland annat som en undergrupp till samverkansområdena som är inriktade på naturolyckor.

Tidigare studier om Sendairamverkets svenska implementering (Aronsson-Storrier, 2021; Haraldsson & Reischl, 2017; Wamsler et al., 2019) har bland mycket annat funnit att samordningen av insatser behöver bli bättre och att vad som ska utföras för att uppfylla målen, vem som ska utföra åtgärderna och hur det ska utföras behöver bli tydligare. Den här analysen stärker dessa slutsatser men vill även lyfta fram följande aspekter som viktiga faktorer i implementeringen av katastrofriskreduceringsnormer i Sverige:

För det första visar analysen att det finns flera goda förutsättningar för Sverige att implementera Sendairamverket och uppfylla flera av dess mål på ett tillfredsställande sätt. Jämfört med många andra länder är Sverige både glesbefolkat och relativt mild utsatt för naturkatastrofer vilket exempelvis ökar möjligheten att hålla nere antalet dödsfall från katastrofer. Därtill har svenska myndigheter lång erfarenhet av samverkan mellan olika aktörer. Analysen indikerar

dock att en sidoeffekt av detta, som eventuellt har fördröjt implementeringsarbetet, har varit att det initialt var svårt för flera implementerande aktörer att faktiskt placera åtgärder för katastrofriskreducering i en svensk kontext – att detta inte uppfattades som något som var särskilt aktuellt för Sverige.

För det andra är katastrofriskreducering något väldigt komplext som innefattar åtgärder från en lång rad olika områden. Tidigare studier har visat att frågans komplexitet har mildrats på internationell nivå av att omfattande arbete lagts på att skapa ett gemensamt språk kring frågorna. Det har varit avgörande för att ge ramverket det breda internationella genomslag som det fått (Jakobsson, 2018). Det som krävs i implementeringsarbetet är att fortsätta sprida den gemensamma terminologin och förståelsen för frågorna till alla implementerande aktörer. Dessutom har implementeringsarbetet försvårats av bristen på tydlighet kring hur Sendairamverkets olika indikatorer faktiskt ska mätas.

För det tredje så finns både svagheter och styrkor med de institutionella strukturer som ska driva implementeringsarbetet av katastrofriskreducering framåt. Det är till exempel positivt med en så tydlig central aktör som MSB som har mandat att driva frågan och tar ansvar för den. Samtidigt är det krisberedskap, inte riskreducering, som är myndighetens primära expertis. Exempelvis visar materialet på hur omstruktureringar kring exempelvis den nationella plattformen för katastrofriskreducering har påverkat kontinuiteten och periodvis sänkt frågans prioritet (se ovan). Trots försök att komma bort från stuprören i katastrofriskreducering på nationell nivå finns de kvar till viss del vilket verkar skapa problem och målkonflikter på lokal nivå när kommuner och länsstyrelser ska integrera åtgärder för katastrofriskreducering med övrig verksamhet. Detta tydliggör hur viktigt det är med en engagerad plattform med rätt mandat och ansvarsområde. Samtidigt belyser det också en svår avvägning mellan bredd och specificitet för att plattformen ska fylla sitt syfte.

Cybersäkerhet

Cybersäkerhet är en av vår tids mest angelägna och föränderliga frågor. Det är ett relativt nytt område, åtminstone för den stora massan, inte minst för de stora effekter som brister i cybersäkerhet kan ha för avgörande samhällsfunktioner. Normer om cybersäkerhet handlar om uppfattningen att man bör skydda digital information från att komma i orätta händer och att skydda digitala system från illasinnade attacker.

Redan i slutet av 1990-talet började frågor om cybersäkerhet introduceras på den bredare politiska agendan. Det kom från det faktum att allmänheten i mycket större utsträckning än tidigare börjat använda sig av internet, e-post, osv. Det kom också från det faktum att Försvarsmakten börjat förstå vikten av cybersäkerhet, dels vilken sårbarhet det kunde utgöra men även vilken komparativ fördel det

skulle vara med kompetens inom området. Även försvarsberedningen genom Håkan Juholt (S) och Anders Svärd (C) var engagerade förespråkare för frågan genom ett antal debattartiklar mellan 1999 och 2001 (Juholt & Svärd, 1999, 2001).

Under många år har sedan inblandade aktörer på svensk nivå försökt förstå vad cybersäkerhet innebär och vilka åtgärder det kräver. På senare år har viss formell vägledning kommit på EU-nivå genom Dataskyddsförordningen (GDPR) som bland annat rör insamling, bearbetning och lagring av personuppgifter och NIS-direktivet som rör olika aktörers ansvar för säkerheten i nätverk och informationssystem.

En analys av den svenska implementeringen av cybersäkerhetsnormer visar på att de implementerande aktörerna har upplevt det som lätt att förstå normens syfte men svårt att förstå vad den verkligen innebär och, framför allt, hur de ska nå dit med existerande kompetens och resurser.

I intervjumaterialet återfinns tecken på en viss brist på självförtroende på den nationella nivån. Sverige har inte i någon större utsträckning drivit frågorna internationellt och flera intervjupersoner menar att Sverige mer eller mindre har kopierat diskursen och terminologin från USA, åtminstone initialt. På regleringssidan är det EU som satt ramarna för de regleringar som finns i Sverige. Samtidigt pekar materialet på att även om det funnits akademiker, militärer, politiker och IT-experter som varit medvetna om problemen med IT-säkerhet länge så är det först sedan ungefär 2017-2018 som normen och arbetet med att implementera den har fått ett bredare fäste.

Den största utmaningen för implementering av cybersäkerhetsnormer är att teknologin utvecklas snabbare än vad aktörerna kan följa och förebygga. Även om man hade mer resurser är det så oerhört komplext och avancerat att bygga tillräckligt säkra system att man just nu inte heller vet hur man ska göra det. Vidare visar analysen på att de ramverk som finns ger mer stöd i målen än instrument för hur man faktiskt ska nå dem. Samtidigt underlättas implementeringen av att cybersäkerhet är en prioriterad fråga, åtminstone i den övergripande diskussionen. Det kan dock vara svårare för varje enskild aktör som ska implementera normen att faktiskt göra det, kompetens och resurser är en bristvara.

Intervjumaterialet lyfter även fram flera betydelsefulla externa händelser så som diskussionen om "Y2K" vid millennieskiftet, den ryska cyberattacken på Estland 2007, upptäckten av Stuxnet 2010, dataläckan vid Transportstyrelsen 2015 samt IT-attackerna på Coop och Kalix kommun 2021 som av betydelse för att öka debatten kring dessa frågor. Analysen visar dock att det tvetydigt vilken effekt händelserna har haft på implementeringen. För den stora massan verkar attackerna på Coop och Kalix kommun ha haft störst betydelse eftersom det tydliggjorde sårbarheten hos stora aktörer och effekterna det kan få på viktiga samhällsfunktioner i Sverige.

Klimatdriven migration

Klimatdriven migration handlar om hur människors livsförutsättningar ändras av olika former av plötsliga (till exempel stormar och översvämningar) eller gradvisa (till exempel torka eller havsnivåhöjning) naturkatastrofer. Katastrofer som blir allt starkare och/eller mer frekventa i takt med en förvärrad global uppvärmning. Tidigare forskning har visat att klimatförändringarna ska ses som en förstärkare av andra faktorer som driver migration, snarare än en direkt orsak (Boas et al., 2019). Inte desto mindre påverkar den globala uppvärmningen var människor kan leva och försörja sig och är en av flera faktorer som influerar mänsklig mobilitet. Därtill kan det vara svårt att helt och hållet särskilja klimatismigration från annan migration utan är ofta sammanflätad med arbetsmigration, urbaniseringsprocesser och till och med flykt från våld och konflikt (Ionesco et al., 2017).

Som ovan nämnts skiljer sig fallet om klimatdriven migration från de andra tre fallen i studien på så sätt att det inte pågår någon implementeringsprocess av normer för att hantera klimatdriven migration på svensk nationell nivå. Som det ser ut nu finns det inte heller på internationell nivå någon bred acceptans för att på allvar adressera migration och flykt på grund av klimatrelaterade orsaker. Det finns exempelvis inget internationellt skydd för de som flyr sina hemländer på grund av klimatförändringar. Det finns helt enkelt inte någon internationell norm för Sverige att implementera. Forskning kring denna diskussion och normutveckling kan ändå ge oss intressanta insikter om vad som krävs för att ge en ny norm skjuts på den politiska agendan.

Detta projekts forskning kring klimatdriven migration och den normativa utvecklingen har främst fokuserat på två, sammanlänkade, aspekter. Dels har det fokuserat på hur politisk uppmärksamhet skapas under så kallade ”smygande kriser” (Boin et al., 2020) och dels har studien tittat närmare på vilka sammanlänkade mekanismer som gör att en fråga får ett lyft på den politiska agendan och rör sig närmare mer konkret förändring.

Centralt för den normativa diskursen kring klimatdriven migration har varit frågan om bristen på internationellt skydd för de som flyr till ett annat land av klimatrelaterade orsaker. Dessa personer kan inte klassas som flyktingar enligt FN:s flyktingkonvention eller som alternativt skyddsbehövande enligt EU:s skyddsgrundsdirektiv.

Det finns idag inte några konkreta förslag på internationell nivå kring hur den här mycket heterogena gruppen ska hanteras och skyddas. Men vid ett antal tillfällen har frågan fått stor uppmärksamhet i policysammanhang och gjort framsteg på den internationella agendan. Ett avgörande tillfälle var exempelvis då frågan om klimatismigration för första gången nämndes i en överenskommelse från COP16 i Cancun 2010. Det här forskningsprojektet har bland annat tittat närmare på perioden 2007-2010 för att förklara vad som föregick detta avgörande framsteg på internationell nivå.

Sammantaget visar studierna om klimatdriven migration inom detta projekt att: 1) politisk uppmärksamhet påverkas av en känsla hos politiker och allmänhet att frågan är akut och brådskande, 2) en fråga lättare får genomslag om det finns gemensamma definitioner och terminologi samt 3) det försvårar för frågan ifall det inte finns tillgängliga och genomförbara politiska lösningar. Dessutom visar denna fallstudie hur en ny norm kan ta stora och avgörande steg på den politiska agendan genom så kallade ”möjlighetsfönster” som uppstår när olika fördelaktiga förutsättningar sammanfaller (Kingdon, 1984). I fallet med klimatdriven migration handlade det om perioden 2007-2010 då frågan definierades som en säkerhetsfråga, vilket skapade uppmärksamhet, samtidigt som framstående individer, så som FN:s dåvarande flyktingkommissionär Antonio Guterres, förespråkade normen. Dessutom ökade det allmänna intresset för klimatfrågor samtidigt som frågans ”normentreprenörer” (dvs de aktörer som driver och förespråkar normen, se Björkdahl, 2008) var koordinerade och beredda att driva frågan när de rätta förutsättningarna fanns. Att alla dessa faktorer sammanföll i tid skapade ett möjlighetsfönster genom vilket normer rörande klimatdriven migration för första gången på allvar tog sig in i förhandlingarna om FN:s klimatkonvention.

Slutsatser

Det övergripande syftet med det här projektet har varit att öka kunskapen om vad som underlättar respektive försvårar nationell implementering av internationella normer.

Den sammantagna analysen av alla fyra fall genererar tre centrala insikter som kan vara till användning för alla aktörer som arbetar med normimplementering på svensk nivå:

- 1) Implementering underlättas av att det är tydligt vilken aktör som förväntas leda och samordna det implementerande arbetet. Denna aktör ska gärna ha internt och externt stöd som ledande aktör, ha mandat att driva arbetet samt vilja och engagemang att göra det.
- 2) Implementering försvåras om det inte finns en gemensam förståelse för normens innehåll eller gemensamma definitioner och terminologi som diskussion och förhandlingar kan baseras på.
- 3) Implementering underlättas av att det finns existerande styrmedel och verktyg som är lämpliga för få normen att översättas från accepterad idé till faktiskt beteende.

Mer generellt visar studien även på att normimplementering tar lång tid, även i fall som inte mött särskilt mycket motstånd. Studien visar också att normimplementering inte är en linjär process med en tydlig början och ett slut.

Även i fall där normen till synes har spridit sig i ett ”top-down”-mönster så har normerna fortsatt att utvecklas i ett ständigt utbyte mellan internationell och nationell nivå, även långt efter de antagits nationellt.

Avslutningsvis har en viktig del av projektet varit att utveckla ett analytiskt ramverk för att förstå och förklara normimplementering. Ramverket är byggt kring fyra teman: aktörer, normens egenskaper, timing och strukturer. Ramverket kan med fördel användas även av andra normforskare som vill undersöka normer och dess nationella implementering.

Fördjupad läsning

Jakobsson, Elin “Translating Global Norms into National Action – examples from the implementation of societal security norms in Sweden”. Kommande.

Jakobsson, Elin (2022) “Lessons from the past/Momentum going forward: norm dynamics and the process of protection for climate-induced migration and displacement” in S. Behrman & A. Kent ‘*Climate Refugees: Global, Local and Critical Approaches*. Cambridge University Press.

Jakobsson, Elin (2021) “How Climate-Induced Migration Entered the UN Policy Agenda in 2007-2010 – A Multiple Streams Assessment” in *Politics and Governance*, 9(4), 16–26.

Jakobsson, Elin (2021) “Political Attention in a Creeping Crisis: The Case of Climate Change and Migration”. In A. Boin, M. Ekengren, & M. Rhinard (Eds.), *Understanding the Creeping Crisis* (pp. 131–147). Springer International Publishing.

Referenser

Aronsson-Storrier, M. (2021). *Sweden and the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030: A Gap Analysis*.

Björkdahl, A. (2008). Norm advocacy: a small state strategy to influence the EU. *Journal of European Public Policy*, 15(1), 135–154.
<https://doi.org/10.1080/13501760701702272>

Boas, I., Farbotko, C., Adams, H., Sterly, H., Bush, S., van der Geest, K., Wiegel, H., Ashraf, H., Baldwin, A., Bettini, G., Blondin, S., de Bruijn, M., Durand-Delacre, D., Fröhlich, C., Gioli, G., Guaita, L., Hut, E., Jarawura, F. X., Lamers, M., ... Hulme, M. (2019). Climate migration myths. *Nature Climate Change*, 9(12), 901–903.

Boin, A., Ekengren, M., & Rhinard, M. (2020). Hiding in Plain Sight: Conceptualizing the Creeping Crisis. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy*, 11(2).

Finnemore, M., & Sikkink, K. (1998). International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization*, 52(4), 887–917.

- Haraldsson, A., & Reischl, G. (2017). *The Sendai Framework. Swedish Disaster Risk Reduction Governance*.
- Ionesco, D., Mokhnacheva, D., & Gemenne, F. (2017). *The Atlas of Environmental Migration*. Routledge; earthscan from Routledge; IOM.
- Jakobsson, E. (2018). *Norm Acceptance in the International Community: A study of disaster risk reduction and climate-induced migration*. Stockholm Studies in International Relations 2018-1, Stockholm University.
- Juholt, H., & Svärd, A. (1999, January 15). Det svenska försvarets framtid. Det handlar ytterst inte om pengar. *Svenska Dagbladet*.
- Juholt, H., & Svärd, A. (2001, January 2). Vår cyberrymd måste försvaras. *Aftonbladet*.
- Katzenstein, P. J. (1996). Introduction: Alternative Perspectives on National Security. In P. J. Katzenstein (Ed.), *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. Columbia University Press.
- Kingdon, J. W. (1984). *Agendas, Alternatives, and Public Policies*. Little Brown and Company.
- Wamsler, C., Johannessen, Å., & Peter, M. (2019). *Developing a national strategy for disaster risk reduction and resilience in Sweden. Recommendations for the implementation of the Sendai Framework Global Target E*.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

I samarbete med:

